

лепог, Партенон, 2011., 2. издање. стр. 17-28.; Кјеркегорову тематизацију *естетског начина живљења* - Кјеркегор, *Или – или*, Графос, Београд, 1989., стр. 40-42.; Ничеову идеју према којој уметност *приказује привид као привид*, што је чини истинитом - Nietzsche, F., *О истини и лажима у изванморалном смислу*, итд. Џејмсон сматра да је Хегел учинио конкретним дотад само апстрактне и празне тврдње својих претходника да је објективни спољни свет истоветан са светом духа, „и прегнуо је да покаже многобројне начине на које се та истоветност остварује“. Хегел је јединствен управо у ономе што је остварио својом естетиком: нигде другде се структура, повед и суд о уметности нису толико приближили *систематском извођењу* и нигде тај систем више не одговара само једној категорији: естетској! Управо због тог *систематског извођења* Ман сматра да „знали ми то или не, свиђало нам се или не, већина нас смо Хегеловци и то врло ортодоксни“, и то не због тога што је Хегел једини филозоф који је систематски градио своју филозофију, већ због тога што је он синоним за успешан и тешко достижан степен синтезе и систематизације конкретних и историјских појава у чврсту појмовну структуру. Према једном другом аутору, филозофија се данас у основи може сврстати на две супротстављене стране, те се већина великих савремених дебата заправо своди на то да ли је саговорник Хегелијанац или Ничеанац. Боуви сматра да су и разлике између Хабермаса и Рортија или Дерида и Дејвидсона у основи разлике између ова два супротна пола. Још прецизније би било поставити ове супротности као супротност између Хегела и Шелинга, јер је оно што карактерише Ничеову филозофију приметно управо у Шелинговом покушају да напусти умни и појмовни принцип и потражи нешто *непосредније*.- Bowie, A., *Aesthetics and subjectivity: from Kant to Nietzsche*, стр. 258.

Учење Карла Маркса у свим својим сегментима несумњиво одражава Хегелов филозофски утицај, али је у овом контексту специфично због преокрета који Маркс чини у корист *поиетичког*, одређујући човека кованицом *homo faber*, чиме заправо обрће Хегелову филозофију *наглавачке*. Маркс није писао посебну естетику, јер је за њега „умјетност нешто много више, много пресудније него ствар естетике. За Маркса је бити или не бити умјетнички на дјелу уједно и имати или не имати могућност бити човјеком“. Уметност у Марксовој филозофији заправо представља позив за *непомирењем* са пуким фактицитетом, па у том смислу треба разумети његове речи да би требало отпочети „не правно, не морално, не добро, не мирно, не удобно, не политички, не социјално, него *умјетнички* живјети“. Исто, стр. 18-19. Више у: Маркс,